

СЕКЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

КАРПАТСЬКИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС: СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ, ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ

Андрій Пілько,
III курс, економічний
факультет

В даній роботі мова піде про вибір регіону, який займає 9,4% території і в якому проживає 12,4% населення однієї з найбільших країн Європи – України. В регіоні, до складу якого входять Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська та Чернівецька області, постало питання вибору: яку спеціалізацію обрати, як найефективніше використовувати ресурси і як поєднати інтереси регіону із загальнодержавними інтересами.

Карпатський регіон має надзвичайно сприятливі умови: багаті рекреаційні та бальнеологічні ресурси для лікування і відпочинку населення, розвитку туризму і спорту. Вже на даний час Карпатський регіон є другим в Україні за обсягами доходів від рекреаційної сфери (22% від сумарного показника по Україні) і поступається лише Криму (42%), випереджаючи Причорноморський регіон (17%) та Приазов'я (13%), проте, потенціал рекреаційної місткості території є найвищим по Україні. На сьогоднішній день досягнуті показники обслуговування рекреантів нижчі від можливих в 3-4 рази. Це свідчить про можливість перспективного використання ресурсів і формування на їх базі рекреаційної галузі державного і міждержавного значення. Виникає питання: а як же її формувати ?

На мою думку процес формування такої галузі слід розбити на два етапи:

1. створення сприятливих інвестиційних умов в найвідоміших курортах регіону – Трускавці, Моршині, Сваляві, Яремчі – тобто центрах лікування та відпочинку, широковідомих за межами України і в яких вже є досить непогано сформована інфраструктура;
2. створення рекреаційно-туристських комплексів “Гуцульщина”, “Бойківщина”, “Лемківщина”, “Закарпаття”, “Буковина”, тобто реалізація

ідеї природно-історико-етнографічної рекреації, яка базуватиметься на поєднанні природних умов, ресурсів, історичних та архітектурних пам'яток.

Принциповим моментом тут є визначення місця і ролі рекреаційної сфери в системі пріоритетів регіону: рекреаційна сфера і надалі розвивається як другорядна галузь або ж визнається пріоритетною сферою розвитку регіону з чітко визначеною відносно неї політикою і програмою дій. Світовий досвід підказує, що для регіонів такого типу найкращим буде другий варіант, який передбачає перш за все екологічну безпеку хоча б в районах розміщення найпопулярніших курортів і місць відпочинку. Звичайно, неможливо перетворити за короткий проміжок часу 9,4% території України в екологічно чистий регіон – природно-ресурсний потенціал областей Українських Карпат крім рекреаційних ресурсів включає в себе запаси багатьох інших видів сировини, на базі яких працює місцева промисловість. Так, підприємства промисловості повинні розвиватися, але на них повинні бути встановлені очисні споруди, а деякі з них, як наприклад, Стебницький калійний комбінат, що за 4 км від Трускавця з метою екологічної безпеки джерел мінеральних вод необхідно перепрофілювати.

Таким чином, першим етапом формування цивілізованого ринку рекреаційних послуг є створення сприятливих інвестиційних умов в містах-курортах регіону. Враховуючи неспроможність держави забезпечити їхнє функціонування і використання їхніх ресурсів одним з найкращих шляхів вирішення цього питання є створення вільних економічних зон (ВЕЗ) туристсько-рекреаційного типу. Найобґрунтованішими є програми створення ВЕЗ в м. Трускавці (Львівська обл.) та м. Яремча (Івано-Франківська обл.).

Згідно закону України “Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу “Курортотоліс Трускавець”, затвердженого Президентом України від 18.03.99 р. і який набуває чинності з 01.01.2000 р., метою створення ВЕЗ є стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності, спрямованої на збереження та ефективне використання природних лікувальних ресурсів курорту, прискорення економічних реформ у лікувально-оздоровчій галузі та розвиток туризму. Закон передбачає встановлення системи податкових пільг

для суб'єктів ВЕЗ (суб'єктами ВЕЗ вважаються юридичні особи, які реалізують на території міста інвестиційні проекти кошторисною вартістю не менше 500 тис. амер. дол.), гарантії прав власності, перелік органів управління і термін, на який створюється ВЕЗ (20 років). Подібний проект створення ВЕЗ в м.Яремча перебуває на доопрацюванні, розроблено проект для Закарпаття.

Серед основних напрямків рекреаційної політики можна виділити:

- забезпечення “внутрішньої” конвертованості рекреаційних послуг;
- концентрація коштів та ресурсів на об'єктах інфраструктури;
- впровадження сучасних методів менеджменту та маркетингу в управлінні курортними підрозділами;
- створення інформаційно-маркетингової служби в сфері рекреаційного бізнесу, основне завдання якої – вивчення та прогнозування попиту на рекреаційні послуги, формування банку ділових ідей та їх експертна оцінка. Ці та інші завдання чекають свого вирішення в тому числі і через створення ВЕЗ туристсько-рекреаційного типу та взаємодію всіх ланок державного управління.

1. Закон України “Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу “Курортполіс Трускавець”. – Київ, 1999.
2. Гуляев В.Г. “Организация туристской деятельности”. – Москва, 1996.
3. “Концептуальні основи перспективного розвитку рекреаційної індустрії в Карпатах”// Економіка України. – №12. – 1993.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

*Оксана Барткова,
IV курс, економічний
факультет*

В умовах переходу до ринкових відносин надзвичайно гостро постає проблема фінансового забезпечення розвитку регіонів. На регіональному рівні фінансові проблеми розв'язуються через надання місцевим органам влади стабільно закріплених дохідних джерел, розширення сфери місцевого оподаткування та реформування всієї системи міжбюджетних взаємовідносин у країні.

Метою цієї роботи є дослідження особливостей, з'ясування проблем формування місцевого бюджету на прикладі Надвірнянського району.

Соціально-економічний стан району формують промислові підприємства таких галузей: будівельної індустрії, нафтопереробної і нафтохімічної, деревообробної, легкої харчової промисловості та інших. Протягом останніх років змінилася структура промислових підприємств, роздержавлення охоплені майже всі підприємства. Основна форма промислової власності – колективна.

До зведеного бюджету України з району у 1998р. надійшло близько 48145,5 тис. грн. податків, у місцевому бюджеті залишилось 13311,8 тис. грн.; в 1999р. надходження до місцевого бюджету складуть 18912,5 тис. грн., а до державного бюджету - близько 50-55 млн. грн. Наведені дані свідчать про те, що лєвова частка податкових надходжень спрямовується у зведений бюджет України. В той час, як у місцевому бюджеті виникає дефіцит коштів на сплату пенсії пенсіонерам, заробітної плати працівникам бюджетної сфери.

З року в рік є актуальною проблема наповнення бюджету району. Нормативи відрахувань від податкових надходжень району у вищестоячі бюджети є досить високими. Це стало основною причиною того, що місцевий бюджет став соціальним бюджетом. Адже видатки, які безпосередньо пов'язані з соціальним захистом населення та фінансуванням соціально-культурних заходів і установ становлять в бюджеті району: 1999р. 18960 тис. грн., або 83,7%; 1998р. - 13596 тис. грн., або 75,9%; 1997р. частка видатків бюджету району складала 89,8% всіх видатків. Частка цих витрат бюджету району в порівнянні з сумою всіх надходжень становить: 1999р. - 83,7%, 1998р. - 69,3%, 1997р. - 89,8%.

Питома вага податків, які залишаються в місцевому бюджеті, в загальній сумі усіх податкових надходжень знижується: в 1997р. вона становила 26,8%, у 1998р. - 27,6%, план на 1999р. - 27,2%.

Важливою проблемою є залишковий принцип фінансування соціальних програм та капіталовкладень. Для задоволення соціально-економічних потреб району виділяється такий залишок коштів, який не достатній навіть для підтримки важливих сфер життєдіяльності. Це можна проілюструвати такими даними: за 1998р. на фінансування освіти було витрачено 92% від потреби; витрати на охорону здоров'я склали 70% від потреби; було здійснено видатки